

JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMAS

Tikslas – didinti nemokumo procesų efektyvumą ir sudaryti sąlygas išsaugoti gyvybingą verslą.

PAGRINDINIAI POKYČIAI:

1. Nemokumo samprata

Nemokumas - juridinio asmens būseną, kai juridinis asmuo laiku negali vykdyti turtinių prievolių arba juridinio asmens įsipareigojimai viršija jo turto vertę. Pagal tokią sąvoką sudaromos prielaidos nemokumą nustatyti anksčiau, tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad nemokumas nebūtinai turi reikšti neišvengiamą bankrotą!

Nemokus juridinis asmuo gali būti restruktūrizuojamas. Priimant sprendimą dėl restruktūrizavimo galimybės vertinama ne tik juridinio asmens esama finansinė būklė (mokus ar nemokus), bet ir jo gyvybingumas, t.y. ar jis vykdo ūkinę komercinę veiklą, leisiančią jam vykdyti savo prievoles ateityje.

Be to, teisė kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo atsiranda nuo termino, skirto susitarimui dėl pagalbos sudaryti, pabaigos. Atkreiptinas dėmesys, kad tai nėra privalomas ikiteisminis reikalavimas – sudaryti susitarimą. Nustatoma pareiga tik pasiūlyti sudaryti susitarimą.

2. Teismų aktyvumas

Vienas iš nemokumo procesų principų yra teisėjo vadovavimo procesui principas, reiškiantis, kad teismas gali savo iniciatyva įpareigoti nemokumo proceso dalyvius atlikti procesinius veiksmus, rinkti įrodymus ir kontroliuoti nemokumo proceso šalių veiksmus, siekdamas užtikrinti veiksmingą teismo tvarka vykdomo nemokumo proceso eigą ir viešąjį interesą.

3. Nemokumo proceso išimties bankų, kredito unijų ir draudimo įmonių atvejais

Bankų, kredito unijų ir draudimo įmonių atvejais specialiuose įstatymuose yra numatytos išimties iš bendros tvarkos nemokumo administratoriaus atrankos, atlygio nustatymo, civilinės atsakomybės draudimo ir kreditorių reikalavimų tenkinimo eilių klausimais.

4. Beturtės įmonės

Jei juridinio asmens turto nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti, *teismas bankroto bylos nekelia*, nebent pareiškėjas įmoka nustatytą sumą į teismo depozitinę sąskaitą arba nemokumo administratorius sutinka administruoti šį procesą savo rizika.

Jeigu nei viena iš šių sąlygų netenkinama, teismas priima nutartį atsisakyti kelti bankroto bylą ir pavesti inicijuoti likvidavimą juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva.

5. Restruktūrizavimo skatinimas

Iš vienos pusės sudarytos prielaidos, *skatinančios* restruktūrizavimo inicijavimą:

- Restruktūrizavimą galės inicijuoti ir kreditoriai, jei jų pradelsti reikalavimai viršija 10 MMA.
- Galės būti restruktūrizuojamas ir nemokus juridinis asmuo.
- Sudaryta galimybė iš bankroto pereiti į restruktūrizavimą.
- Nemokumo administratoriaus paskyrimas yra neprivalomas. Jo teises ir pareigas įgyvendina juridinio asmens vadovas.

Iš kitos pusės, įtvirtintos nuostatos, *griežtinančios* restruktūrizavimo kontrolę:

- Trumpinamas restruktūrizavimo plano pateikimo teismui terminas ir atitinkamai prievolių išieškojimo sustabdymo laikotarpis nuo 6 mėn. iki 4 mėn.
- Didesni reikalavimai restruktūrizavimo plano kokybei (turi būti reikalavimų tenkinimo palyginimas bankroto ir restruktūrizavimo atvejais).
- Dėl restruktūrizavimo plano balsuoja tik restruktūrizavimo plano paveikiami kreditoriai, t.y. tie, kurie juridiniam asmeniui teikia pagalbą finansiniams sunkumams įveikti.
- Balsavimas vyksta kreditorių grupėse: 1) kreditoriai, kurių reikalavimai užtikrinti įkeitimu ir (ar) hipoteka, ir 2) visi kiti kreditoriai.
- Jeigu juridinis asmuo yra nemokus ir nustatytais terminais nepateikiamas, nepatvirtinamas, nevykdomas restruktūrizavimo planas, juridinis asmuo nemoka mokesčių, nepateikiama galutinė restruktūrizavimo ataskaita, tuomet teismas nutraukia restruktūrizavimo bylą ir *ta pačia nutartimi* iškelia bankroto bylą.

6. Nemokumo administratoriaus atlygis bankroto byloje

Nemokumo administratoriaus atlygį sudaro 3 dalys:

- 1) bazinis atlygis (nustato teismas, vadovaudamasis Vyriausybės patvirtintais dydžiais);
- 2) kintamasis atlygis (bankroto proceso pajamų ir bankroto proceso administravimo išlaidų skirtumas padaugintas iš procentinio dydžio, kurį nustato Vyriausybė);
- 3) atlygis už ūkinės komercinės veiklos vykdymą, jei ji vykdoma (nustato kreditorių susirinkimas).

Teismo nutartyje iškelti bankroto bylą teismas turės nurodyti bazinio atlygio nemokumo administratoriui sumą pagal Vyriausybės nustatytą formulę.

Teismo tvirtinamojoje galutinėje bankroto ataskaitoje turės būti įtraukta nemokumo administratoriaus paskaičiuota kintamojo atlygio suma. Ši ataskaita yra pagrindas atsiskaityti su kreditoriais bei nemokumo administratoriui išsimokėti kintamąjį atlygį.

7. Garantinio fondo išmokos darbuotojams

Garantinio fondo išmokas darbuotojams mokės Sodra, o ne nemokumo administratoriai. Sodra mokėjimus vykdys pagal teismo nutartyje nurodytą informaciją, todėl teismo nutartyje dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo prie darbuotojų su darbo santykiais susijusių reikalavimų turės būti išskirtos šių reikalavimų sumos, nuo kurių yra skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos. Visus paskaičiavimus atliks nemokumo administratorius.

8. Kreditorių eilės

Kreditorių eilės yra suvienodintos bankroto ir restruktūrizavimo procesuose.

Kreditorių eilių sumažėjo. Kreditorių reikalavimai būtų tenkinami dviem eilėmis:

1) kreditorių, suteikusių įkeitimu ir (ar) hipoteka neužtikrintą naują ir (ar) tarpinį finansavimą, reikalavimai, kilę juridiniam asmeniui negražinus šių paskolų sutartyse nustatytais terminais, su darbo santykiais susiję darbuotojų reikalavimai, reikalavimai dėl valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų, reikalavimai dėl neįvykdytų prievolių iš juridinio asmens bankroto metu vykdytos ūkinės komercinės veiklos;

2) visi likę kreditorių reikalavimai.

Įkaito turėtojo, hipotekos kreditoriaus reikalavimai tenkinami pirmiausia iš įkeisto turto.

Iki teismo nutarties likviduoti juridinį asmenį dėl bankroto priėmimo dienos įkeistas turtas įkaito turėtojo prašymu gali būti perduodamas įkaito turėtojui, hipotekos kreditoriui, jei tenkinamos įstatyme nustatytos sąlygos.

9. E-duomenys apie nemokumo procesą (nuo 2023 m.)

„Vieno langelio“ principu Priežiūros institucijos informacinėje sistemoje bus kaupiama ši informacija apie nemokumo procesą:

- Bendro pobūdžio informacija – skelbiama *viešai*;
- Detalizuoto pobūdžio informacija (pranešimai apie šaukiamus kreditorių susirinkimus, šių susirinkimų sprendimai, informacija apie juridinio asmens turtą, jo pardavimą, proceso administravimo išlaidas ir pan.) – *prieinama tik teismui ir kreditorių susirinkimuose turintiems teisę dalyvauti asmenims* (bus asmeniniai prisijungimo kodai).

10. Nemokumo administratorių priežiūra

Bankroto ir restruktūrizavimo administratorių profesijos apjungiamos į vieną – nemokumo administratoriaus – profesiją.

Keičiamas nemokumo administratorių priežiūros modelis – iš išimtinai valstybinės priežiūros modelio pereinama į mišrų modelį, įtraukiant į jį nemokumo administratorių savivaldą – Nemokumo administratorių rūmus. Savivaldai pavedamos funkcijos, susijusios su kvalifikacinių egzaminų vykdymu, profesinės kvalifikacijos kėlimo organizavimu ir kontroliavimu, profesinės etikos principų nustatymu ir jų laikymosi užtikrinimu.

Finansų ministerijos

Apskaitos, audito, turto vertinimo ir nemokumo politikos departamentas

Audito, turto vertinimo ir nemokumo valdymo skyrius

Tel.: 8 5 2390052